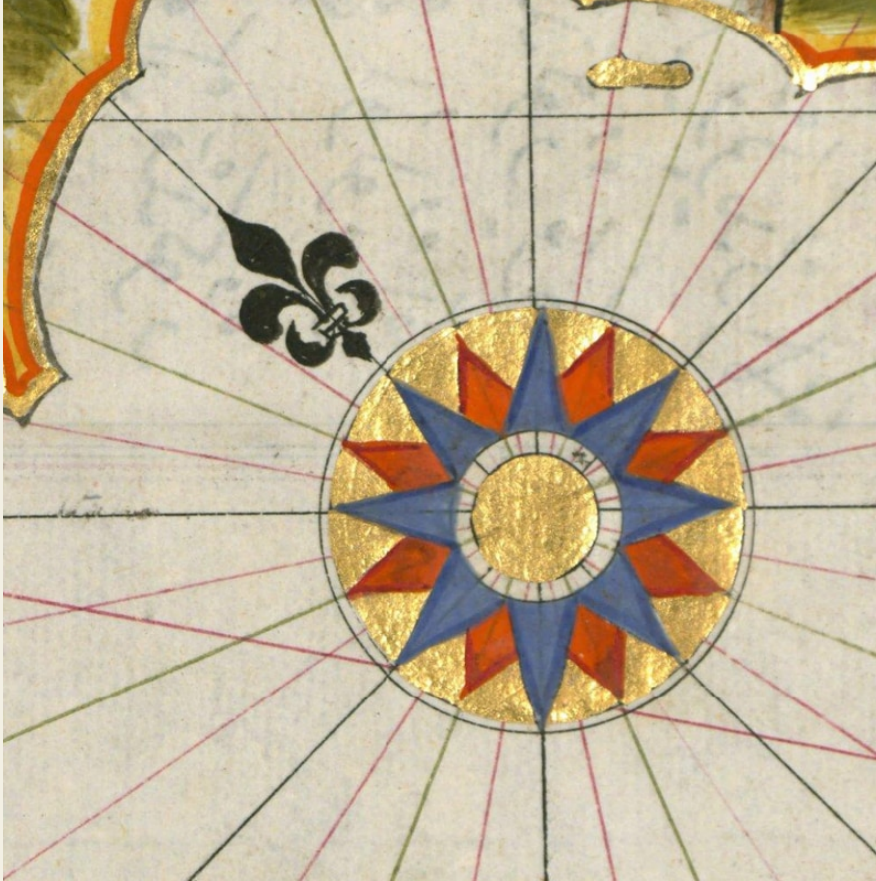

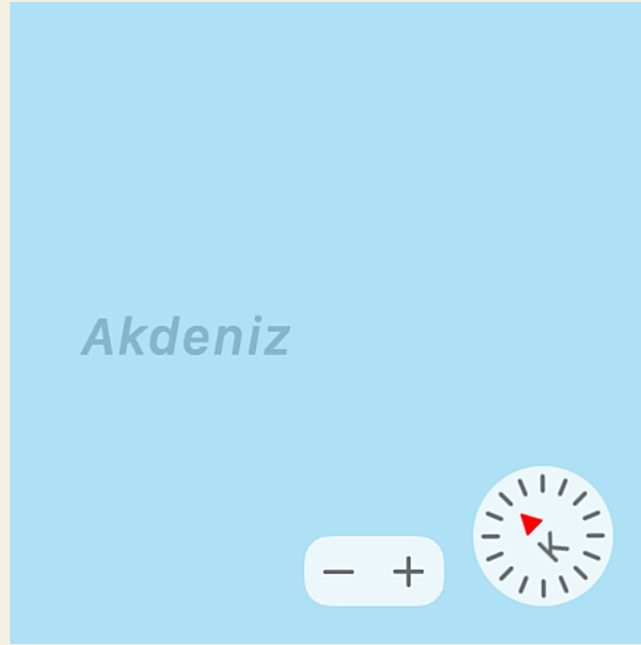
Apple Harita ile eęence

Ali Riza Esin, 14 Temmuz 2022

Tituli Anatolian dosyaları üzerinde çalışırken ilginç bir sürprizle karşılaştım. zerinde uzun süre çalıştığımız konulardan biri olan Likya'nın coğrafyasını ezberlediğim için gördüğüm anda tanıdıkım, ancak karşılaştığım kaynakta¹ “tanımlanamayan adalar” olarak etiketlenmiş yerlerin tarihi el yazması haritaları.

32'li kartografik aę, kuzey iřareti fleur-de-lis pusula gl. 16. yüzyıl.

16 yönlü, kuzeyi kırmızı üçgen pusula gülü. 21. yüzyıl.

Bakış açısı önemli

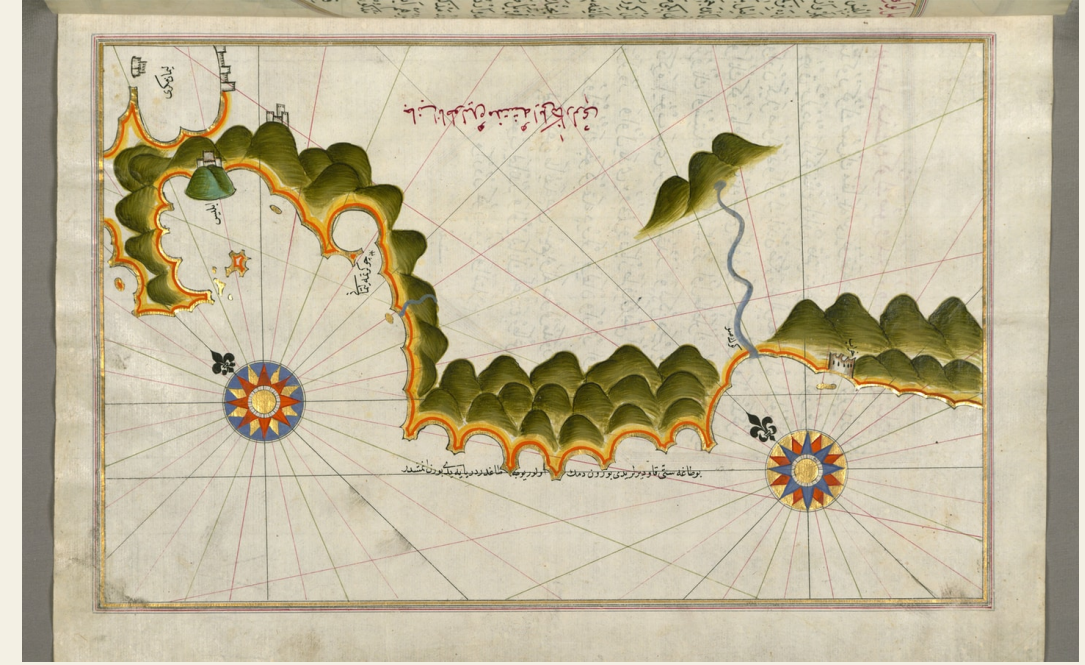
F harfini baş aşağı çevirirseniz ilk başta L harfi olduğunu düşünebilirsiniz. Gördüğümüz biçimleri temel koordinatlara, hep sabit bir taban çizgisine yerleştirme eğilimindeyiz. Bir ağaç, kökünden sökölüp ters çevrilerek aynı yere sabitlense, ilk bakışta dallarının kök ve köklerinin dal olduğuna yemin edebilir herkes. Bir harf tasarımıındaki kusurları görmenin en kolay yolu, ona baş aşağı bakmaktır. Ayrıca bu yöntemle harfler arasındaki boşluk tutarsızlıklarını görmek daha kolaydır.

Asıl konuya dönersek, haritaların duruşu daha çok kuzey-güney eksenlidir. Bulunduğu düzlemi farklı yönlerle doğru çevirirseniz, haritadaki şekiller her zamankinden farklı görünmeye başlarlar. Amorf bir şekle hep aynı yönden bakmaya devam ederseniz hafızanızda o haliyle yer eder.

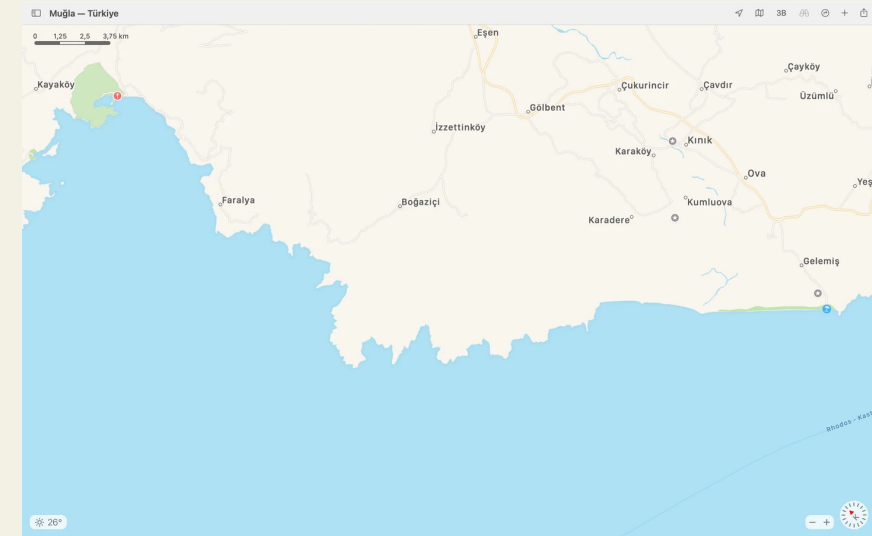
Aslında bazı ilginç haritalarla değil, bu durumla karşılaşmıştım. Buna yol açan şey bilgisayarımdaki masaüstü resimlerinden biriydi. Denk geldiğim haritaların yönleri, iki yıldır her gün bakıştığımız masaüstü resmimdekiyle neredeyse aynıydı. Kendi zevkime göre ayarladığım bir uydu fotoğrafı.² Yazının en altında. Ama önce Piri Reis'in Kitâb-ı Bahriye kitaplarının birinde bulunan haritalarına bakalım. Walters Art Museum'da bulunan, ilk sürüm kopyalarından biri.³

Yediburunlar

Bu, her şeyi ilk bakışta keşfettiğim harita.⁴ *Yediburunlar*. Sayabilirsiniz. Dağlardan akan nehir Xanthos (Eşen Çayı). En soldaki yer *Ölüdeniz*.

Fol 340b. Güney Anadolu kıyılarında tanımlanamayan adalar. Pirî Reis, Kitâb-ı Bahriye (1525). Walters Art Museum, W.658. CC BY-SA 3.0

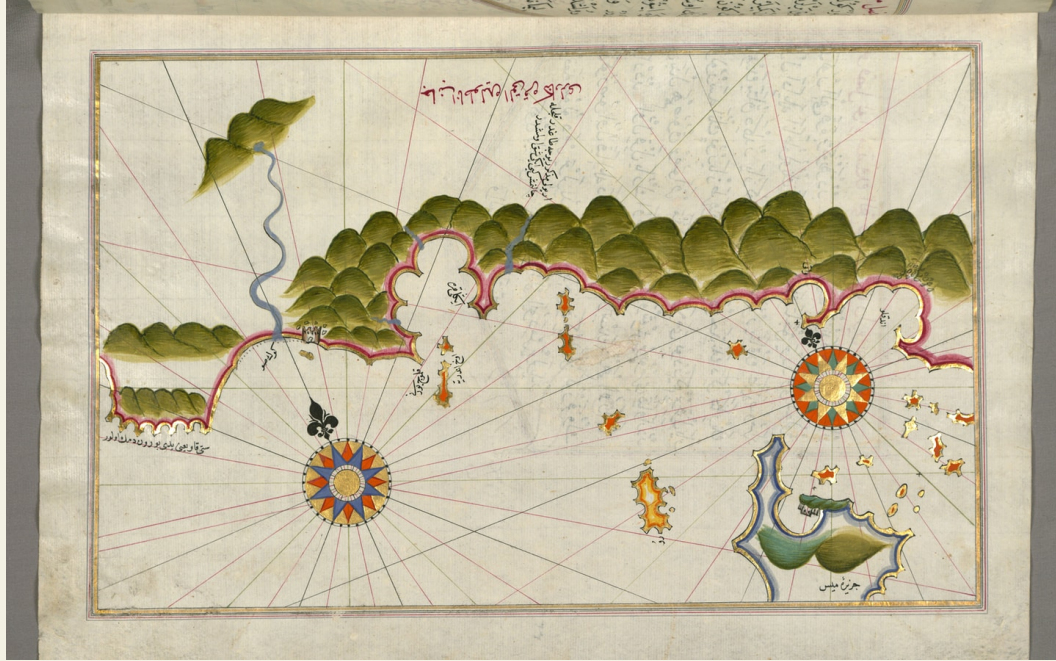

Apple Harita, Ekran Resmi 2022-07-13

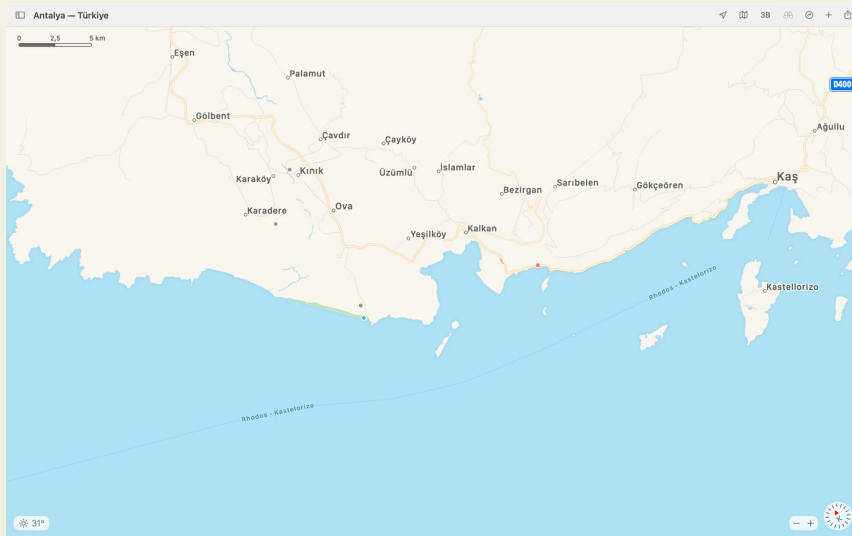
Yediburunlar, Patara, Kalkan, Kaputaş, ve Kaş kıyıları

Yediburunlar’dan uzaklaşınca tanıdık başka yerler de görüyoruz. Sağ altta abartılmış bir kara parçasının ucu, *Meis* adası görünüyor. Karşısındaki yer bugünkü *Kaş*. Eski ismiyle *Antiphellos*.

Soldaki koy *Kalkan*, yanında dünyaca ünlü *Kaputaş Plajı*. Bu bölgedeki adacıkların yerleri pek doğru değil ancak sayıları tamam. Meis ile Kaş arasındakiler ise gerçeğe göre sayıca fazla. “Tanımlanamayan adalar”?

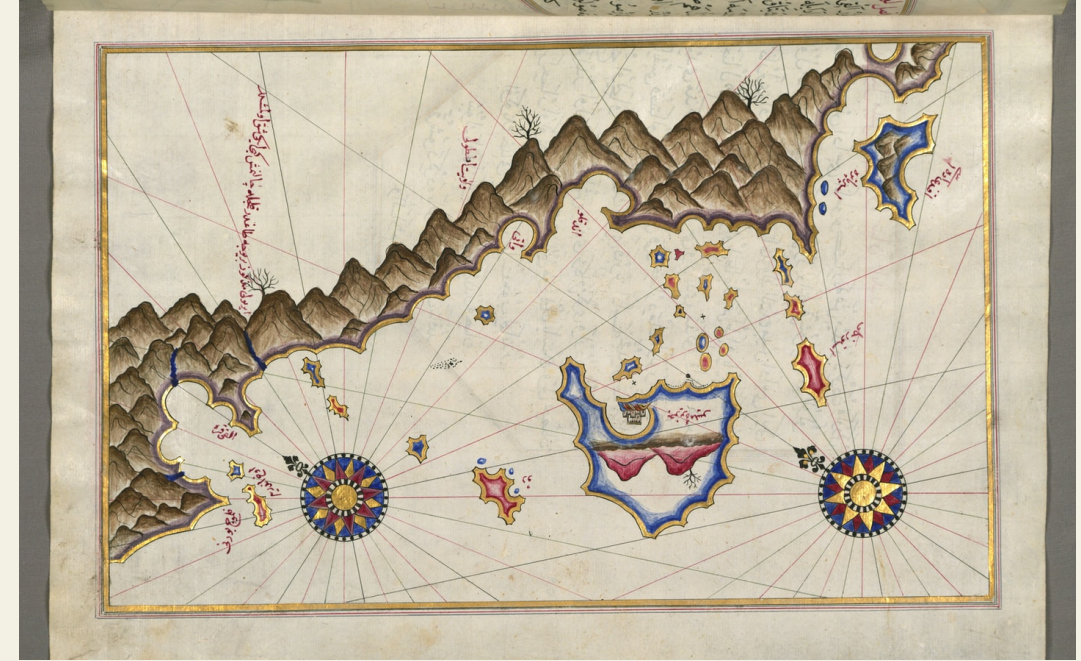
Fol 339b. Güney Anadolu kıyılarında tanımlanamayan adalar. Pirî Reis, Kitâb-ı Bahriye (1525). Walters Art Museum, W.658. CC BY-SA 3.0

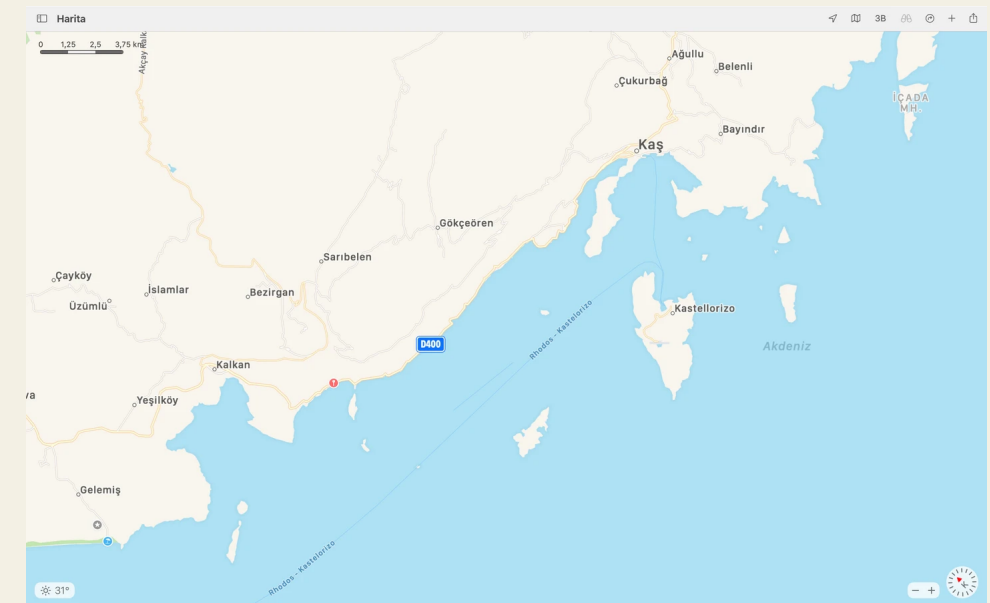
Apple Harita, Ekran Resmi 2022-07-13

Meis

Adacık enflasyonunu ve *Meis* adasını burada daha iyi görüyoruz. *Kastellorizo* (Καστελόριζο) veya *Megisti*. Türkçesi *Meis*. Anadolu kıyılarından sadece iki kilometre civarı (bir deniz milinden biraz fazla) mesafede. Abartılı olup olmadığına siz karar verin.

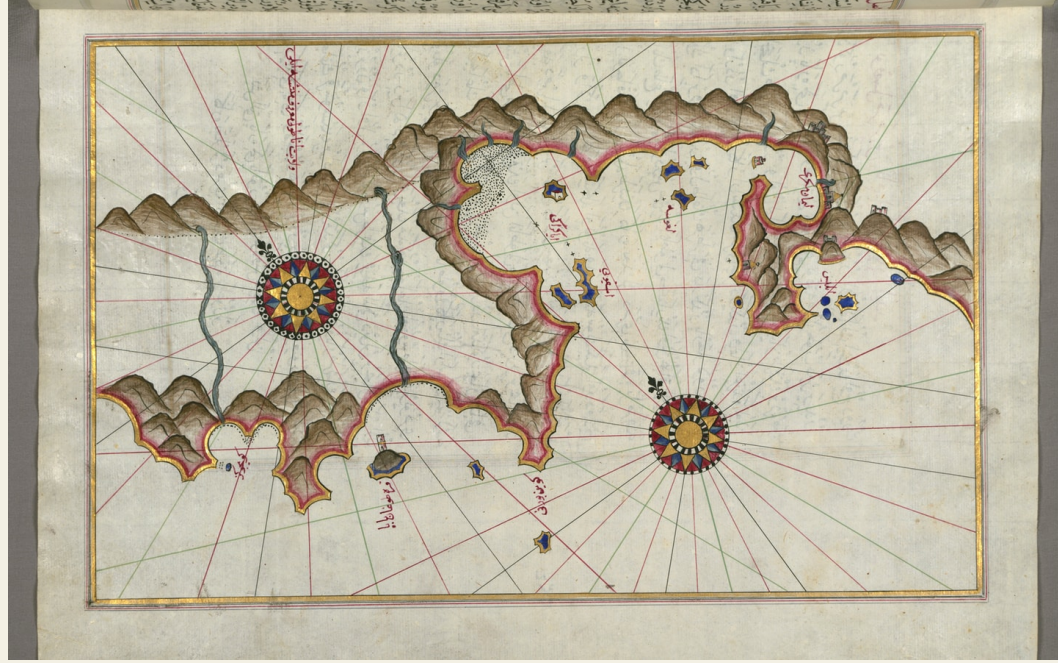
Fol 338b. Güney Anadolu kıyılarında tanımlanamayan adalar. Pirî Reis, Kitâb-ı Bahriye (1525). Walters Art Museum, W.658. CC BY-SA 3.0

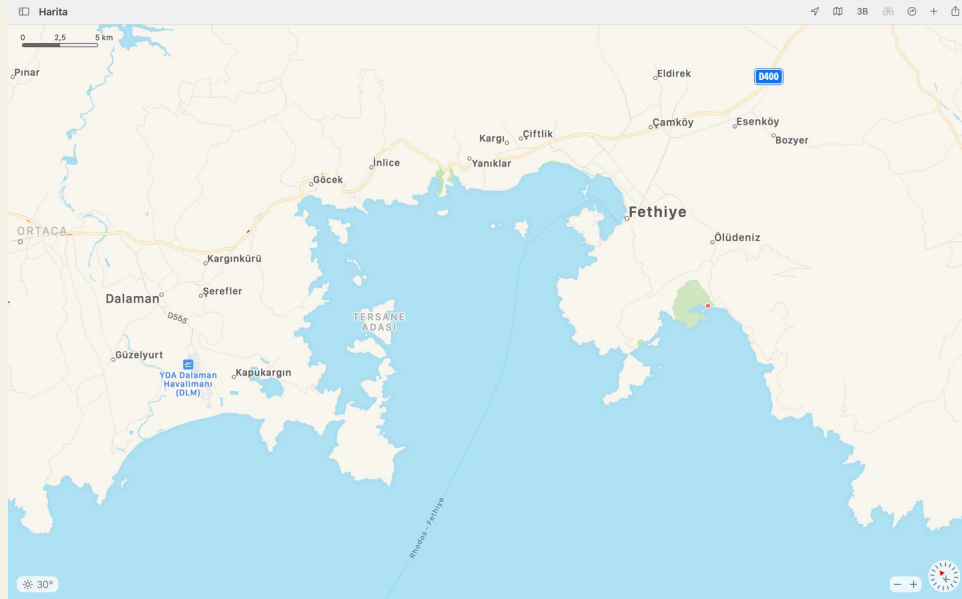
Apple Harita, Ekran Resmi 2022-07-13

Fethiye

Burada baktığımız şey ise, yukarıdaki ilk haritanın sol tarafı, yani görünmeyen kısım. Burası *Fethiye* ve Fethiye Körfezi. Eskiden *Makri* ve Makri Körfezi. Eskiden *Telmessos*. Soldaki akarsuyun *Dalaman Çayı*, en soldakinin ise *Dalyan Kanalı* (*Kaunos*, Köyceğiz) olduğunu düşünüyoruz.

Fol 343b. Güney Anadolu kıyılarında tanımlanamayan adalar. Piri Reis, Kitâb-ı Bahriye (1525). Walters Art Museum, W.658. CC BY-SA 3.0

Apple Harita, Ekran Resmi 2022-07-13

Masaüstü resmi olarak bir uydu fotoğrafı. Yazar görseli.

Tüm bunları tekrar etmek çok kolay. İhtiyacınız olan tek şey sevgi ve iyi bir harita uygulaması. Belki bir tutam farklı bir bakış açısı.

- 1 David Rumsey Map Collection, [Piri Reis](#)
- 2 Gateway to Astronaut Photography of Earth, NASA Photo ID: [ISS036-E-13622](#) (2013)
- 3 Walters Art Museum, [Book on Navigation](#)
- 4 David Rumsey Map Collection. [fol. 340b Unidentified islands off the Southern Anatolian coast.](#)